

Centrum audiovizuálních studií

Magisterské státní závěrečné zkoušky

Otázky ke zkoušce z dějiny a teorie audiovizuální tvorby

2021

Z uvedeného seznamu si studentstvo losuje jednu otázku v každém okruhu.

Na přípravu odpovědí je 30 minut.

K vylosované otázce si připravte krátké objasnění tématu, uveďte je do kontextu a vysvětlíte, jak se k němu vztahuje vybraná literatura. Podle toho, jak je uvedeno, připravte si 1-2 případové studie na konkrétním příkladu, díle, či autorovi/autorce. Na prezentaci ke každé otázce je 5 minut, následuje diskuse o délce 10 minut.

U každé z otázek je uveden seznam doporučené literatury. Doporučujeme se seznámit alespoň se dvěma vybranými texty ke každé otázce.

Podklady v písemné formě jsou povoleny.

A. Dějiny audiovizuální tvorby

1. Mediální specificita

Vysvětlíte pojem „mediální specificita“ a na vybraných audiovizuálních uměleckých dílech objasněte, jak se v průběhu 20. století projevoval esencialistický přístup k médiím.

- Greenberg, Clement. „Modernistická malba“. In Před obrazem: antologie americké výtvarné teorie a kritiky, editoval Tomáš Pospiszyl, 1. vyd. Eseje, sv. 2. Praha: OSVU, 1998.
- Gidal, Peter, ed. Structural film anthology. London: British Film Institute, 1976.
- Krauss, Rosalind. A Voyage on the North Sea: Art in the Age of the Post-Medium Condition. London: Thames & Hudson, 2000.
- Menkman, Rosa. “Glitch Studies Manifesto.” In Video Vortex Reader. II: Moving Images beyond YouTube, edited by Geert Lovink and Institute of Network Cultures. INC Reader 6. Amsterdam: Institute of Network Cultures, 2011.

2. Archivní obrat

Jakou roli hraje archiv a práce s ním pro umění devadesátých a nultých let? Objasněte, co si lze představit pod pojmem archivní impuls nebo archivní obrat. Na konkrétních příkladech z oblasti audiovizuálních médií ukažte, jaké strategie umělci a umělkyně při práci s archivy využívají.

Literatura:

- Foster, Hal. An Archival Impuls, October, Vol. 110 (Autumn, 2004).
- Sekula, Allan. „Výklad archivu“. In Co je to fotografie? editoval Karel Císař, Vyd. 1. Praha: Herrmann & synové, 2004.
- Callahan, Sara. Art + archive: understanding the archival turn in contemporary art. Rethinking art's histories. Manchester: Manchester University Press, 2022.
- Enwezor, Okwui. Archive Fever: Uses of the Document in Contemporary Art ; [in Conjunction with the Exhibition „Archive Fever: Uses of the Document in Contemporary Art“]. 1. ed. Göttingen: Steidl, 2008.

3. Politika emancipace

Popište a na konkrétních příkladech vysvětlete umělecké strategie, ve kterých umělci a umělkyně pracují s tématem identity a její reprezentace (genderové, národní, kulturní, etnické apod.) Na příkladech objasněte, jak se tato témata promítají do audiovizuálního umění.

- Russell, Legacy. Glitch Feminismus: Manifest. Utopia Libri, 2022.
- hooks, bell. Feminist Theory: From Margin to Center. South End Press, 1984.
- Butler, Judith. Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity. Routledge, 1990.
- Mulvey, Laura. Visual and Other Pleasures. 2nd ed., Palgrave Macmillan, 2009.
- De Lauretis, Teresa. Technologies of Gender: Essays on Theory, Film, and Fiction. Indiana University Press, 1987.
- Lewis, Sophie. Zrušte rodinu: Pro komunistickou péči. tranzit.cz, 2023.
- Preciado, Paul B. Countersexual Manifesto. Columbia University Press, 2018.
- Lorde, Audre. Sister Outsider: Eseje a projevy. tranzit.cz, 2021.

4. Posthumanismus

Čím se posthumanismus liší od humanismu? V čem se liší od transhumanismu? Jak se posthumanistické tendence projevuje v rovině každodennosti? Objasněte na případové studii dvou děl, která považujete za posthumanistická.

Literatura:

- Haraway, Donna. "Cyborg Manifesto". In *The Cybercultures Reader*. Routledge, 2007.
- Hayles, N. Katherine. "Toward Embodied Virtuality". In *How We Became Posthuman: Virtual Bodies in Cybernetics, Literature, and Informatics*. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1999.

5. Postkolonialismus

Jakými způsoby se post-koloniální perspektivy projevují v současném umění? Na příkladu perspektivy dvou tvůrců, nebo tvůrkyň vysvětlete, jak může být umění nástrojem dekolonizace.

- Edward, Said. *Orientalismus*. Paseka, 2008.
- Joselit, David. *Heritage and Debt*. MIT Press, 2020.
- Nochlin, Linda. *The Imaginary Orient*. In. *Art in America* (May 1983).
- Attia, Kader, Gabriele Horn, Iris Ströbel, a Kunst-Werke Berlin – KW Institute for Contemporary Art, ed. *Still present!* Berlin: Kunst-Werke Berlin, 2022.

B. Teorie audiovizuální tvorby

1. Vztah médií a reality

Pomocí metafory mapy a území vysvětlete, jak se proměňuje naše chápání médií ve vztahu ke skutečnosti. Ilustrujte tyto teze na vybraných příkladech.

Literatura:

- Borges, Jorge Luis. "On Exactitude in Science." *Los Anales de Buenos Aires*, March 1946.
- Bateson, Gregory. 2000 (1972) "A Theory of Play and Fantasy" Pp. 177-193 in *Steps to an Ecology of Mind*. Chicago – London: The University of Chicago Press.
- Ballard, J. "Introduction to the French Edition of *Crash*." In *Crash*. Paris: Gallimard Education, 2007. <<http://imagesoferoticism.com/jg-ballard-introduction-to-crash-1974/>>.

2. Věda a kybernetizace

Jak se proměňuje věda vlivem sebereflexe, ve které se vedle faktů zohledňují i zájmy, nelidští aktéři, situovanost a všeobecná kybernetizace? Ilustrujte tyto teze na vybraných uměleckých dílech a přístupech, které zohledňují role nelidských aktérů.

Literatura:

- Latour, Bruno. "Proč kritice dochází dech? Od faktů k zájmům" Pp 209-234 in Stopovat a skládat světy s Brunem Latourem. Výbor z textů 1998-2013. Praha: tranzit.cz, 2016.
- Heidegger, Martin. "Věc." In Básnický bydlí člověk. Oikoymenh, 1993.
- Latour, Bruno. "Poznání a vizualizace aneb jak myslet očima a rukama" Pp. 267-307 in Dvořák, Tomáš (ed.), Kapitoly z dějin a teorie médií. Praha: AVU VVP, 2010.
- Latour, Bruno, and Steve Woolgar. Laboratory Life: The Construction of Scientific Facts. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1986.

3. Filosofie technologie

V jakém vztahu se má technologie k člověku, k jeho evoluci a individuálnímu životu? Jak se má ve vztahu k přírodě, ke kategorii umělého a kategorii politického? Ilustrujte a rozvedte tyto teze na příkladech.

Literatura:

- Nova, Nicolas, ed. A Bestiary of the Anthropocene: Hybrid Plants, Animals, Minerals, Fungi, and Other Specimens. Set Margins, 2023.
- Heidegger, Martin. „Otázka techniky". In Věda, technika a zamyšlení. Oikoymenh, 2004.
- Heidegger, Martin. "Věc." In Básnický bydlí člověk. Oikoymenh, 1993.
- Wiener, Norbert. „Men, Machines, and the World About". In The New Media Reader. MIT Press, 2003.
- Sloterdijk, Peter. „The Operable Man. On the Ethical State of Gene Technology", 12. březen 2005.
http://web.archive.org/web/20050312023320/http://www.petersloterdijk.net/international/texts/en_texts/en_texts_PS_operable_man.html.
- Lorenz, Engel. „Moving Images as Ontographic Images (According to Pier Paolo Pasolini)". In Media Matter. Bloomsbury Academic, 2015.
- Vogl, Joseph. „Becoming-media: Galileo's Telescope". Grey Room, č. 29 (1. říjen 2007): 14–25

4. Digitální platformy

Co jsou to digitální platformy a jaká politická a environmentální rizika obnášejí? Objasněte základní koncepce kapitalismu platform (Srniczek, Bratton) a uveďte příklady uměleckých realizací, které tématem zabývají, nebo se k němu kriticky vyjadřují.

Literatura:

- Srnicek, Nick, Laurent De Sutter. Platform capitalism. Theory redux. Cambridge, UK ; Malden, MA: Polity, 2017.
- Bratton, Benjamin H. The Stack: On Software and Sovereignty. The MIT Press, 2016.
- Lovink, Geert. Stuck on the Platform: Reclaiming the Internet. Valiz/Making Public Series, 2022.

5. Kreativita umělé inteligence

V jakém smyslu lze umělou inteligenci považovat za kreativní a v jakém nikoli? Co jsou její limity, v jakých ohledech může být přínosná a jak ji lze zneužít? Jak proměňuje lidské sebeporozumění? Ilustrujte tyto teze na vybraných uměleckých dílech a přístupech.

Literatura:

- Pasquinelli, Matteo. „Machines That Morph Logic“. Glass Bead. Viděno 19. září 2024. <https://www.glass-bead.org/article/machines-that-morph-logic/>.
- Fabuš, Palo. „Umělá inteligence a senzacechtivá imaginace“. Viděno 19. září 2024. <https://34.sk/umela-inteligence-a-senzacechtiva-imaginace>.
- Fabuš, Palo. „Umělá inteligence a strach ze strojového Druhého“. Viděno 19. září 2024. <https://34.sk/umela-inteligence-a-strach-ze-strojoveho-druheho>.
- Davis, Martin. Engines of Logic: Mathematicians and the Origin of the Computer. New York, NY London, 2001.